

Registrační číslo projektu	CZ.03.03.01/00/22_021/0001983
Název projektu	Společné rodičovství
Příjemce (název)	Kappa Beta Institut, z.s.

Okruhy pro rozhovory s aktéry

Soud

- Co je cíl rozhovoru? Potřebujeme zjistit co nejvíce informací ohledně fungování třístupňového soudního systému. Zjistit pocity soudců - kolik mají času na rodinu, jaké mají zkušenosti s prvním setkáním, s mediací, s terapií, zda mají zpětné vazby od jednotlivých rodin. Zda mají nějaké překážky či zákonná omezení.

Scénář:

1. ÚVOD

- Představení: sebe, organizace, projektu
- Navázání důvěry a přátelského vztahu během rozhovoru
- Organizační přiblížení rozhovoru (jak dlouho bude trvat rozhovor, jakým způsobem si budete dělat poznámky a jak je budete využívat -> souhlas respondenta. Info, že nemusí odpovídat na otázky, které nechce...)

2. NĚCO O RESPONDENTOVÍ

- Co je u soudu současně nejřešenějším tématem v oblasti rodinného práva-**opatrovnictví?**
Institut Veřejného opatrovníka a jeho rozdělení do dvou rovin – ospod a soukromé právní zastupování.
Nesporné rozvody - není problém vyřešit vše najednou, pokud jsou schopni se dohodnout. U sporných rozvodů vidí riziko spojení rozvodu do jednoho řízení – bylo by na úkor dětí, táhne se to i roky, hlavně majetek.

3. PROČ PRÁVĚ VY?

- Představení role soudců v projektu
Soudce je klíčový, protože zná nejlépe právní limity současného systému a zároveň vnímá emoce všech zúčastněných.

4. CHCEME ZNÁT VÁŠ NÁZOR A VAŠE POTŘEBY A PŘÁNÍ

- Co si o současném systému rozvodu myslíte vy? Jak přesně funguje třístupňový systém?
Chápu, proč vzniklo třístupňové rozdělení, je to proto, aby děti byly prioritou, a proto jsou také řešeny jako první. Obecně si myslím, že by se dětem v procesu rozvodu mělo více naslouchat.
- Která z částí 2/3 stupňů rozvodu bývá nejnáročnější, nejdélavější a proč tomu z Vašeho pohledu tak je?
Děti – je to první, co se u soudu řeší, jsou v tom velké emoce, řeší se výživné. Zásadní bývá rozhodnutí o péči, druhý rodič se bojí o svůj vliv na vývoj dítěte, jaké bude jeho další směřování, volnočasové směřování – kroužky – ne oba rodiče mívají stejné možnosti – finanční, časové...
by Rodiče by měli uvědomit, že DĚTI jsou prioritou, rodiče by měli převzít svou odpovědnost a nepřepřáset ji na děti, na děti je totiž pak neuvěřitelný, stálý tlak.

- c) Jaký je průměrný čas 2/3 stupňového řízení v ČR, tedy doba trvání celého rozvodu?
Opatrovnictví – jsou vnější tlaky na to, aby bylo rozhodnuto do půl roku. Většinou to tak i je, v našem případě (okr. Soud ČB) většinou 2-3 měsíce, samotný rozvod je pak otázkou jednoho stání a majetek se může táhnout roky.
- d) Jaký konkrétní krok/y by pomohly 3 st. řízení odlehčit?
Osvěta – pro děti - už na školách by se mělo učit, např. v nějakém semináři, co jsou rodičovské kompetence, děti z rozvádějících se rodin by tak nebyly tolik izolované, mohly by se o své situaci pobavit i v rámci třídního kolektivu, sdílet spolu své zkušenosti, zjistit, že rozvod rodičů postihne i spoustu jejich kamarádů, nemusely by těžkým obdobím procházet tak osamocené. Osvěta pro rodiče – na všech úrovních vysvětlovat rodičům, že rozvod způsobuje velký tlak na děti – OSPOD, soudci, advokáti – vést je k vlastní zodpovědnosti.
- e) Co vám chybí a co byste potřebovali?
Velký problém jsou podpůrné profese a jejich neustálá změna a nedostatek – psychologové, terapeuti, znalci, mediátoři – všechny tyto profese jsou většinou vázané na dotace, jejich fungování je tak zajištěno na omezenou dobu a neustále se to mění. Programy, které se zajedou a fungují, po roce skončí a zase musíme vyhledávat jiné. My soudci si tyto profese sami hledáme, zjišťujeme možnosti a když víme, že by to rodině pomohlo, ale že se dostanou na řadu (i po doporučení soudu) 2-3 měs., bez soudního doporučení třeba půl roku, je to k ničemu. Potřebujeme, aby s nimi mohl odborník začít pracovat hned, ideálně do týdne, max. dvou, aby se do dalšího stání stihlo ošetřit to, co se u soudu řešit nedá. Znalecké posudky jsou další kapitolou, tam se čeká třeba rok, my pak musíme neustále zdůvodňovat, proč soudní proces trvá tak dlouho. A samozřejmě velký nedostatek všech těchto profesí. Když je někdo dobrý, je přetížený a po krátké době odchází nebo vyhoří.
- f) Máte nějaký inspirující příklad/dobry vzor ze zahraničí, jak jsou rozvody rodičů řešeny?
Německo, Rakousko – je tam větší autorita soudů, více se dá na jejich doporučení – např. doporučení terapie. Také už tam funguje oddělené opatrovnictví – soukromé zastoupení advokátem a kolizní – OSPOD (poznámka od Markéty: nejsem si úplně jistá, o co se v tomto případě jedná, tak snad jsem popsala správně, případně dovysvětlím, kdyby to nebylo jasné).
- g) Znáte nějaké preventivní opatření, které by pomohlo dětem i rodičům před "spuštěním" samotného procesu rozvodu?
Osvěta v celé společnosti. Např. si myslím, že může dobře fungovat, pokud se tato témata řeší a otevírají v rámci oblíbených seriálů, které sleduje široká veřejnost. Pokud se to řeší v naučně zábavné beletrii. Také v této souvislosti musím moc pochválit sociální pracovnice, je s nimi většinou moc dobrá spolupráce, často právě ony rozklíčují, co je tím patogenním jevem v rodinách, znají často celé generace a patogen, který se jimi prolíná. Snaží se být nápomocné, empatické, mohou celému procesu hodně pomoci.
- h) Co bývá pro děti a pro rodiče nejnáročnější?
EMOCE – zásah do soukromí, veřejně se řeší jejich nevěry, finance, musí přistoupit na „vyšší spravedlnost“. Řeší se, co kdo udělal špatně, čím je to vina.
- i) Co myslíte, že by pro rodiče byla největší pomoc v jejich rozvodu?
Upřímně sami sobě přiznat a zároveň to cítit i z okolí, že prochází těžkým obdobím, že mají nárok na propady, selhání – pracovní, morální, emoční...nemusí se za to stydět, nebude to trvat věčně, pokusit se zapracovat na tom, že budou nadále spolufungovat jako rodiče. Svěřit se širšímu okolí, jak svůj rozchod sdělit širšímu okolí – kamarádům. Nejhorší případy vidím tam, kde se vše drží pod pokličkou, kvůli dětem se snaží fungovat normálně, děti ale stejně tuší, že se něco děje. Čím dřív to celé zpracují rodiče, tím lépe to zvládnou děti.
- j) Co myslíte, že by pro děti byla největší pomoc v rozvodu?
Mít na koho se obrátit, aby neměly pocit, že tomu, co řeknou, bude přikládána přílišná váha – pak se např. u soudu bojí říct cokoli, aby neublížili žádnému z rodičů, je důležité, aby se mohly

někomu svěřit – paní učitelky mohou fungovat moc dobře, pokud to správně uchopí – alespoň pak nemají stres z případných zhoršených studijních výsledků – mělo by se k tomu přihlídnout. Prarodiče naopak nebývají z mé zkušenosti ty ideální osoby, kterým se svěřit, nejsou nestranní.

k) Jak nahlížíte na rozvod smírem, popř. mediací? Uznáváte ji? Daří se jí v ČR? V čem by mohla v rozvodu pomoci?

Zpočátku, když tato možnost přišla, tak jsem ji velmi vítala, zdála se mi jako správná cesta, z postupující praxe se ale ukázalo, že problém většinou byl, že byl k mediaci motivován pouze jeden z rodičů a pak se nedohodlo nic. Problém – nevyrovnanost stran. Někdy to dokonce proces spíše prodlužovalo. Mediaci by z mého pohledu byla nejvhodnější ještě před samotným soudem. Při nařízené mediaci většinou k dohodě nedošlo, občas se alespoň podařilo zmírnit emoce, rodiče si celou situaci mohli více promyslet, ujasnit, jak co chtějí, ale dohoda většinou nevznikla.

l) Jak často ji využíváte a v jakých případech zejména? Jaká je procentuální úspěšnost mediace?

Když bylo potřeba řešit úpravu styku, když bylo potřeba více promyslet, ujasnit si, když nebyli schopni řešit majetek.

m) Co myslíte, že by pomohlo dětem i rodičům rozvodem projít co nejlépe, nejzdravěji?

Hned na začátku si uvědomit, že bude nutné společné fungování i do budoucna. Aby spolu byli schopni komunikovat. RESPEKT, uvědomit si, že oba nesou část viny, pokud jsou si vědomi svých slabín. Nezacyklit se na konkrétním názvu a druhu péče, které chtějí dosáhnout – kamarád má střídavku, já to zvládnu taky, nelpět na názvu péče. Uvědomit si, že oba rodiče i nadále mohou pečovat – jeden třeba více časově, druhý např. finančně.

n) V čem Vy konkrétně spatřujete největší úskalí/slabinu v procesu rozvodu v ČR?

Nemyslím si, že by nefungoval nebo že by fungoval úplně špatně, např. Itálie a další hodně křesťanské státy mají systém mnohem složitější a delší. Také nesouhlasím s přílišným usnadněním rozvodu – lidé by měli ctít institut manželství, snažit se primárně řešit problémy, které vždy přijdou, ideálně společně.

o) V čem vidíte největší potenciál/příležitost pro důstojnější a méně bolestivý rozvod?

Osvěta – vědět, jaké jsou rodičovské role, že se to mění, že jsou období, kdy děti více inou k matce, pak k otci a být na tato období připraven.

5. DOPADY SYSTÉMU NA RESPONDENTA

a) S jakými dalšími aktéry se v procesu setkáváte?

Prarodiče – tam to zpravidla vede jen ke zhoršení situace, noví partneři, polorodé děti..., z těch profesních – kolizní opatrovník, advokát, psycholog – ti bývají přínosní, pokud je jejich péče zajištěna rychle. Terapeut.

b) Jaký s nimi máte vztah, a jak funguje komunikace mezi vámi a aktéry. Je zde něco, co je třeba vylepšit? (myšleno – ospod, mediátoři, advokáti, terapeuti, psychologové)

Jsou to většinou správní lidé, na svém místě, problém je jejich velká fluktuace, podpůrné projekty jsou dočasné, závislé na dotacích, většinou na rok. Kochem – soc. pracovnice přímo na soudu – to fungovalo dobře, testovali jsme, rodičovský plán a další dohody nastavené přímo na soudu jen se soc. pracovníci, ale nenašli jsme pro ni finance – tabulkové místo. My u nás řešíme např. i prostorové kapacity – soudci mají kanceláře po dvou, není tam soukromí pro jednání.

6. VZTAH RESPONDENTA A CÍLOVÉ SKUPINY

a) Kolik máte na jednotlivý případ času? A kdo/co vám určuje časovou dotaci na případ?
Zhruba půl roku.

b) Advokáti v systému – jakou s nimi máte zkušenost, co se týče přínosu pro zmírnění dopadů na rodinu?

Nemohu paušalizovat – jsou dobří, umí hledat dohody a jsou i bojovní, většinou ti, kteří mají osobní špatnou zkušenost s rozvodem/rozchodem. Obecně mám pocit, že advokáti nemají moc rádi rodinné záležitosti.

c) Je něco konkrétního, co vám v práci s klientem schází?

Nic zásadního, někdy je těžké odhadnout, jak se která kauza bude vyvíjet, a kolik na ni budu potřebovat času.

d) Máte nějaká zákonná omezení? Máte možnost nebo prostředky to změnit? Popř. co by taková změna obnášela?

Opatrovnické právo je poměrně benevolentní, soudci mají široké pole k rozhodování.

7. RESPONDENT A JEHO PRÁCE

a) Co na své práci oceňujete? Jsem svým vlastním pánem, hájím zájem dítěte, nejsem placena klientem, opatrovnický soud není tak striktní, co se týká důkazních materiálů.

b) Co vám udělá radost? Když se kauza nevrátí, když třeba potkám po čase lidi ve městě společně a vidím, že jsou schopni spolu i přes rozchod dál fungovat. Když je možné zrušit dohled... zpětná vazba je důležitá i pro soudce 😊.

c) Jak se průběh vaší práce projevuje ve vašem osobním životě?
Pracovní doba je hodně iluzorní

8. MEDIACE, TERAPIE - -vraťte se opět k terapii/mediacy a zjistěte více. 😊

a) Využíváte institut prvního setkání s mediátorem? – jak často, kde, a jak jste spokojení? Zkoušíte mediaci občas jenom doporučit, místo povinného prvního setkání? Pokud je jen doporučena, bývá úspěšnější. Výhodné je, i pokud si mohou zvolit mediátora sami, např. dostanou na výběr 3 různé. Nevidí problém v genderu mediátorů, jestli je to muž nebo žena nehraje roli. Alfa a omega je, aby OBA chtěli.

b) Kdy z pravidla saháte po těchto alternativních řešeních?

c) Statisticky - v kolika případech z kolika mediace pomůže?

d) Kde jste se s mediací pro váš výkon práce seznámil, využila jste nějaký kurz?

e) Je něco, co by šlo vylepšit?

9. GENERÁLNÍ OTÁZKY

"Jaké konkrétní kroky by z Vašeho pohledu zásadně pomohly zkrácení, ulehčení a zpřehlednění 3 stupňového rozvodového procesu a jeho účastníkům (dětem, rodičům, soudcům, OSPOD.....)?"

"Co by podle Vás pomohlo snížit tlak na děti, co konkrétně?"

"Co by bylo možné udělat pro děti i rodiče před samotným rozvodem/rozchodem, aby věděli do čeho jdou a co je bude čekat?"

Aby měli dopředu možnost probrat (ať už ospod, mediátor) co je hlavní problém, kde jsou jejich hranice, co jsou jejich hlavní priority, co je „no go“, nedramatizovat to, probrat celou situaci ještě před samotným soudem.

Mimo otázky jsme ještě řešily – případové konference, má s nimi dobrou zkušenost – v určitých případech, také mluvila o nějakých „Jednačkách“ – asi jednání mimo soudní síň? Že ty také dobře fungují. Dotkly jsme si i toho, že soudci nemají moc možnost žádné supervize, s kým se poradit

10. ZÁVĚREČNÉ SLOVO

- a) Jak se Vám rozhovor líbil? Napadá Vás už nyní nějaké vylepšení systému? Otázka na pokračování působení v projektu (WS, rodiny ...) **WS se ráda zúčastní, pokud jí to pracovní povinnosti dovolí. Potřebuje znát datum co nejdříve.**
- b) Máte nějaké dotazy, ráda vám je zodpovím.
- c) Poděkování
- d) X